

La introducció de l'enfocament de gènere a la Geografia catalana

S'ha definit la Geografia com la disciplina que estudia la relació entre la societat i el medi (durant molts anys es va consagrar l'expressió sexista de "relació home-medi"). Paral·lelament, també s'ha definit com la disciplina que estudia la localització dels fenòmens en l'espai i les seves conseqüències. Però fins fa ben poc, la Geografia analitzava la societat i el medi com un conjunt neutre, asexual i homogeni. En altres paraules, s'interpretava el món només des d'una visió masculina, tot i que els resultats es presentaven com si els estudis es referissin al conjunt de tota la societat. Però això ha canviat en les últimes dècades de forma molt significativa per la incorporació de la perspectiva de gènere a la Geografia. En els països de parla anglesa (que és on es va originar ja fa uns 40 anys) l'enfocament està molt establert, tant des d'una perspectiva teòrica como metodològica; quant a la resta de països, el desenvolupament ha estat més lent, tot i que la situació està canviant ràpidament en les últimes dècades.

La Geografia catalana ha estat cabdal per desenvolupar aquest enfocament a Catalunya i a l'Estat espanyol, malgrat un cert impuls inicial a la Universitat Complutense de Madrid que aviat es va esvaïr. El Grup d'Estudis de Geografia i Gènere de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) –creat al 1987– ha jugat un paper determinant; cal dir que aquest Grup agrupa membres de diferents universitats de l'Estat i en particular de les catalanes. Des de 1994 el Grup ha estat reconegut sense interrupció com a Grup de Recerca per la Generalitat, i ha estat molt actiu amb projectes de recerca nacionals i internacionals. Una mostra de la bona marxa del desenvolupament d'aquest enfocament es la revisió que Ortiz i Garcia Ramon (2016) van fer d'articles sobre aquesta temàtica publicats en 8

revistes catalanes i espanyoles entre 2005 i 2014. Van detectar-hi 51 articles i els continguts els van classificar en 8 eixos: teoria i mètode (12), espais rurals (6), espais urbans (16), treball i migració (11), cos i sexualitat (2), acadèmia (3), mediambient (2) i demografia (1). Els contactes del Grup amb la Geografia internacional han estat determinants (BAYLIANA i RODÓ, 2019), i, molt en particular, amb la Comissió de Gènere i Geografia de la Unió Geogràfica Internacional, de la qual diverses professores de la UAB han estat membres dels seus Comitès Executius d'ençà 1988. Aquesta internacionalització també explica que una gran part de les recerques portades a terme pels membres del Grup s'hagin publicat en revistes estrangeres.

La Geografia del gènere té molt clar que si la dimensió de gènere no s'inclou en la recerca, la seva capacitat explicativa es debilita. I com diem amb les col·legues, si no ens posem les "ulleres de gènere", el patriarcat i les seves manifestacions ens semblen "naturals", ja que no veiem la gran complexitat de les relacions de gènere en l'espai. Aquestes es difuminen i queden en un segon pla borrós, irrellevant o anecdòtic. Aquestes ulleres són les que en el Grup de Gènere ens vam posar ja fa temps, i un exemple es l'anàlisi que ha fet Isabel Salamaña en aquest capítol sobre el gènere i la covid.

Maria Dolors Garcia Ramon